

16 Ἀπριλίου

Δὲν λείπει τώρα ἐδῶ παρὰ ἡ γελοιγραφία τοῦ κ. Θ. Δηλιγιάννη, διὰ τυμπάνου συναγείροντος τὰ πλήθη, τὴν ὁποίαν δημοσιεύει στερεοτύπος αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἡ «Ἀκρόπολις» κάτωθεν τῆς διαδήμου ἡμερομηνίας, τὴν ὁποίαν ἀνέγραψα καὶ ἐγὼ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἄρθρου μου, καὶ ἄνωθεν τῶν ἀξιοθαυμάστων ἐκείνων ἄρθρων, διὰ τῶν ὁποίων ὁ κ. Γαβριηλίδης ἀντεπεξῆλθε κατὰ τῶν προσώπων κομμμάτων καὶ ὑπεστήριξε τὴν ἄγκυραν τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ . . . τὸν κ. Γεννάδιον.

16 Ἀπριλίου! Φαντασθῆτε ἂν εἶνε δυνατόν μετὰ τὸν πειρασμὸν τοιαύτης ἡμερομηνίας, νὰ μὴ σας ὀμιλήσω καὶ ἐγὼ διὰ τὰ πολιτικά, διὰ τὴν ἐκλογικὴν τοῦλάχιστον κίνησιν, ἡ θορυβώδης ἡχώ τῆς ὁποίας με φθάνει καὶ με ζαλίζει καὶ αὐτὴν τὴν στιγμήν ἀκόμη ποῦ κάθηναι κλεισμένος εἰς τὸ γραφεῖόν μου καὶ εἰς μάτην ζητῶ θέμα διαλέξεως, ξένον πρὸς τὸν περὶ ἐμὲ θόρυβον καὶ τὸν ἄγριον ἀλαλαγμὸν τῶν συνταγματικῶν πολιτῶν, ἐν τῇ ἐξασκήσει τοῦ ἱερωτέρου αὐτῶν δικαιώματος! . . .

Καὶ οἱ τρόποι τῶν καὶ αἱ φωναὶ τῶν δεικνύουν ὅτι πολὺ καλὰ ἐννοοῦν τὴν ἱερότητα τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ. Κρίνατε σεῖς: Νὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα ὄχι μόνον νὰ μένουν ἀργοὶ μίαν ὀλόκληρον ἡμέραν καὶ μίαν ὀλόκληρον νύκτα—ὅσοι δὲν ἐμείναν ὀλόκληρον ἐβδομάδα,—ἀλλὰ καὶ νὰ τρώγουν, νὰ πίνουν καὶ νὰ καπνίζουν ἀναλώμασιν ἄλλων· νὰ γυρίζουν τοὺς δρόμους, ὄχι πλέον πεζῇ, ἀλλὰ με ἀμάξια σημαϊστολόιστα· νὰ φωνάζουν καὶ νὰ διακηρύττουν τὸ αἰσθημὰ τῶν ὅπου θέλουν καὶ πρὸς ὅποιον θέλουν· νὰ ἐκσφηνδονίζον ὕδρεις καὶ εὐφρολογίας κατὰ τὸν ἀντιθέτων, νὰ φοροῦν παράσημα καὶ ἐμβλήματα ὡς ἄνδρες ἀξιώματος ἐν στολῇ, νὰ σφυρίζουν ἢ νὰ χειροκροτοῦν κατὰ βούλησιν, νὰ τραγοῦν ἢ νὰ ὀρῶνται κατὰ τὸ δοκοῦν καὶ ἐπὶ τέλους νὰ πηγαίνουν εἰς μίαν ἐκκλησίαν, νὰ εἰσέρχονται, νὰ λαμβάνουν ἀπὸ ἐν μικρὸν μολύβδινον σφαιρίδιον καὶ νὰ το ρίπτουν ὅπου θέλουν καὶ ὅπως ἐπιθυμοῦν, εἰς τὸ ἄσπρον ἢ εἰς τὸ μαῦρον, δεξιᾷ ἢ ἀριστερᾷ, εἰς τὸ ναι ἢ εἰς τὸ ὄχι! Καὶ νὰ ἦτο μόνον αὐτό! Ἀλλὰ φαντασθῆτε ὅτι ἔχουν τὸ δικαίωμα καὶ νὰ κτυπήσουν, καὶ νὰ προσβάλλουν φιλονύχους, καὶ νὰ τρέψουν εἰς φυγὴν, καὶ νὰ ἐκφοβίσουν καὶ νὰ ἐμπόδισουν ἄλλους ἀπὸ τὴν ἐνάσκησιν τοῦ ἱεροῦ αὐτῶν δικαιώματος—ὅσους τοῦλάχιστον δὲν ἐννοοῦν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον τὴν ἱερότητά του. Ὡς εἶνε ἡσυχον· κανεὶς δὲν θὰ τοὺς κρατήσῃ, κανεὶς δὲν θὰ τοὺς καταδιώξῃ. Ὁ κομματάρχης εἶνε ἰσχυρὸς καὶ διὰ τοὺς ἰσχυροὺς οὔτε νόμος ὑπάρχει, οὔτε δίκαιον. Εἶνε λοιπὸν παντοδύναμοι κυρίαρχοι, διὰ μίαν ἡμέραν οἱ ἄνθρωποι τῶν, οἱ δούλοι τῶν, τὰ

κτῆνη τῶν. Καὶ θέλετε νὰ κάμνουν ὀλιγώτερον θόρυβον, καὶ νὰ μεθοῦν μετριώτερον καὶ νὰ ἐκβάλλουν ἀσθενεστέρας ὠρυγὰς, καὶ νὰ δεικνύουν μικρότερον ἐνθουσιασμόν, καὶ νὰ κάμνουν σεμνότερα ὄργια, καὶ νὰ . . . με ἀφίνουν ἡσυχον νὰ σας γράψω τί εἶπεν προχθὲς ὁ Μάγν περὶ τοῦ Παρθενῶνος; . . . Ἄ, εἶσθε πολὺ ἀπαιτητικοί, μὰ τὴν ἀλήθειαν. Ἀγνοεῖτε τὴν σημασίαν ὅλων τῶν ὄρων τοῦ συνταγματικοῦ χάρτου καὶ τῆς πολιτικῆς ἀρθρογραφίας καὶ νομίζετε, ὅτι ὅταν λέγουν «ὁ κυρίαρχος λαὸς» καὶ «ἡ ἐλευθέρα ψῆφος» ἐννοοῦν τοὺς ἀνεπτυγμένους ἢ τοῦλάχιστον φρονίμους ἀνθρώπους καὶ τὴν ἐκφρασὴν ἐκλογικῆς γνώμης πεφωτισμένης, εἰλικρινοῦς καὶ ἀδιαφθόρου.

Ἄς το μάθουν οἱ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Ἑλληνας, ἀφοῦ ἡμεῖς ἐδῶ τὸ ἡεῦρομεν τόσον καλὰ: Τὰς ἐκλογὰς μας τὰς κάμνει ὁ ὄχλος ὁ τυφλὸς καὶ φανατικὸς, οἱ χωρικοὶ οἱ ἀξεστοὶ καὶ κτηνώδεις· οἱ δὲ ἀντιπρόσωποι καὶ ἐκλεκτοὶ τοῦ λαοῦ, ἀντιπροσωπεύουν κυρίως αὐτοῦ τοῦ ὄχλου τὰς ιδέας, τὰ αἰσθήματα καὶ τὰ μικροσυμφέροντα. Οἱ πράγματι ἱκανοὶ νὰ ἐκλέξουν ἀποτελοῦν ἀσήμαντον μειοψηφίαν καὶ τὸ χειρότερον, οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν βδελυττόμενοι τὰ ἐκλογικὰ ὄργια, παραιτοῦνται τῆς ἐνασχέσεως τοῦ δικαιώματος τῶν. Εἰς ἐκάστην ἐκλογὴν, μετὰ τῶν ὑποψηφίων ὑπάρχουν καὶ τινες ἱκανοὶ νὰ τιμῇσιν τὸ ἀξίωμα καὶ νὰ δράσῃσιν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος, καὶ ὄχι τοῦ κόμματος· ἀλλ' αὐτοὶ, οἱ ἐκλεκτοὶ τῶν ἐκλεκτῶν, ἔρχονται πάντοτε πρῶτοι . . . ἐπιλαχόντες.

Μόνον εἰς τὰς σημερινὰς ἐκλογὰς παρετηρήθη κάποια κίνησις, εὐόκωνος διὰ τὸ μέλλον. Τὸ «Ἀνεξάρτητον ἐκλογικὸν κέντρον» ἔθεσε καὶ ὑπεστήριξε τὴν ὑποψηφιότητα ἀνδρῶν, μὴ ἀνηκόντων εἰς κόμμα καὶ δηλωσάντων ὅτι τὴν ψῆφον τὴν ὁποίαν ζητοῦν παρὰ τῶν ἐκλογέων, δὲν θὰ τὴν ἀνταποδώσιν διὰ ρουσφετίων. Καὶ τὸ φιλόπατρι τοῦτο τῆς ἀνεξαρτησίας κήρυγμα ὁ κόσμος τὸ ἥκουσε καὶ τὸ ἐπεδοκίμασεν, εἶδομεν δὲ πολυπληθεῖς καὶ ἐπιβλητικὰς διαδηλώσεις περὶ τὴν «Ἀγκυραν» τὸ σεμνὸν τοῦτο ἐμβλημα τῆς νέας ιδέας, ἀπὸ ἀνθρώπων ἀνεῦ ἄλλου συμφέροντος, ἐκτός τοῦ τῆς κοινῆς πατρίδος. Ὁμοίως κόσμος ἐνθουσιώδης περιεστοίχιζε καὶ τὸν Γεννάδιον, ἔχθρον καὶ αὐτὸν τῶν κομμάτων κεικορυγμένον, μὴ ἔχοντα ἄλλο κτῆμα, παρὰ

τὸν λόγον τὸν ἀνίκητον καὶ τὸ στακτὶ καπέλο,

κατὰ τὸν Σουρῆν. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἀνεξάρτητοι ἀπέτυχον, φυσικά. Τοὺς συνεπῆρε τὸ ρεῦμα τοῦ ὄχλου τοῦ κομματικοῦ. Ἀλλ' ἀδιάφορον! Ἡ ἐκλογὴ τοὺς ἀπέδειξεν ἀρετὰ ἰσχυροῦς, ὑπάρχει δὲ ἐλπίς ὅτι ἂν ἐξακολουθήσουν τὸ κήρυγμα τῶν, εἰς προσεχεῖς ἐκλογὰς αἱ ιδεαὶ τῶν θὰ θριαμβεύσουν καὶ ἐντὸς τοῦ Βουλευτηρίου.

Γρ. Ε.

ΕΘΝΙΚΑΙ ΥΒΡΕΙΣ

Τόσα καὶ τσακίς ἐγράφησαν περὶ τῆς ὀνομασίας τοῦ Ἑλλήνος (Grec) παρὰ Γάλλοις ὡς ὑβριστικῆς πρὸς δῆλωση τῶν ἐν τῷ χαρτοπαίγνιῳ φανακίζόντων τοὺς συμπαίκτορας, ὥστε οὐδὲ διανοοῦμαι νὰ προσθέσω τι εἰς τὰ κατὰ περιόδους ἐν τε Γαλλίᾳ καὶ παρ' ἡμῖν περὶ τούτων γραφέντα. Γνωστὸν δ' ἔγινε διὰ τῶν ἐφημερίδων κατ' αὐτὰς, ὅτι ὁ Γάλλος δραματογράφος Boniface ἐπείσθη εἰς τὴν φιλότιμον ἐπέμβασιν τῶν ἐν Παρισίοις νεαρῶν Ἑλλήνων σπουδαστῶν, ὅπως ἀντικαταστήσῃ ἐν τῷ νέῳ αὐτοῦ δράματι Petites marques τὸ Grec διὰ τοῦ ὑπὸ χαρτοπαίγνικῆν ἐποψὴν συνωνύμου tricheur.

Ἐπ' ἴσης δ' εἶνε γνωστὸν, ὅτι ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς νέας ταύτης ἐκτοξεύσεως τοῦ ἐθνικοῦ ὀνόματος τῶν Ἑλλήνων ἐφ' ὕβρει ἐδόθη ἀφορμὴ εἰς τὸν γαλατικὸν τύπον νάναμνησθῇ καὶ ἄλλων ἐθνικῶν ὀνομάτων, ὧν γίνεται χρῆσις ἐξυβριστικῇ ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ, καὶ ἐζητήθη δικαίως καὶ τούτων ἡ ἀποπομπὴ ἀπὸ τοῦ γαλλικοῦ ὕβρεολογίου.

Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο μοι ὑπέμνησεν, ὅτι καὶ παρὰ τοῖς Ἑλλήσι κατὰ τε τὴν ἀρχαιότητα, τοὺς μέσους αἰῶνας καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ὄχι μικρὰ ἐγένινεν ἡ καὶ γίνεται χρῆσις ἐθνικῶν ὀνομάτων ἐφ' ὕβρει.

Καὶ πρῶτον ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν ἡ συνήθεια τῶν ἀρχαίων νὰ παρέχωσιν εἰς τοὺς δούλους κατ' ἐπικράτησιν τὸ ἐθνικὸν ὄνομα, καλοῦντες αὐτοὺς ἀπὸ τῆς χώρας ἐξ ἧς εἶλκον τὸ γένος, οἰκοῖν πρὸς χαρτακτηριστικὴν ἐνδείξιν, ὅτι δὲν εἶνε ἀνεξάρτητα ἄτομα, ἀξία ἰδίου ὀνόματος. Οὕτως ὁ δούλος ἐκαλεῖτο Σύρος, Κάρ, Καρίων, Λυδός, Φρύξ, Θραξ, Παφλαγών, Καππαδόκης, Ἰουδαῖος, Κύπριος, Μήδος, ἡ δούλη Θραξίττα, Εὐρώπη, Ἀσία. Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι μετὰ τῶν ἐθνικῶν τούτων ὀνομάτων τῶν δούλων συνυπηκούετο ἡ πρὸς αὐτοὺς περιφρόνησις τῶν κυρίων αὐτῶν. Δὲν ἦσαν ὅμως τὰ τοιαῦτα ἐθνικὰ ὀνόματα τὰ μετὰ καὶ χλεῦθς συνδεόμενα τὰ μόνον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν ὀνόματα δούλων. Ἀλλοτε ὀνομάζοντο οἱ δούλοι ἐξ ἐπιθέτων ἀπὸ τοῦ χρώματος αὐτῶν, ὡς Ἐκνήθας καὶ Πυρρίας καὶ Πύρρος, ἢ ἀπὸ τοῦ τρόπου καὶ τῆς διαίτης, ὡς Παρμένων καὶ Πίστος καὶ Δρόμων καὶ Εὐδρόμος καὶ Τέχνων καὶ Εὐνους, ἢ ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἡγοράσθησαν, ὡς Νευμηνίας καὶ Νευμήνιος, ἢ ἐλάμβανον ὀνόματα ἐκ τῶν ἐπιπολαζόντων ἐν ταῖς πατρίσιν, ἐξ ὧν κατήγαντο οἱ δούλοι. Οὕτω πολλάκις Φρύγες δούλοι ὀνομάζοντο Μάνης, Μίδας, Μανία, Καππάδοκες ἔφερον τὸ ὄνομα Μιθραδάτης, Γαλάται ἐκαλοῦντο Μαιφάτας, Παφλαγῶν τις ὀνομάζετο Τίβιος. Καὶ ἐλευθέρων δ' ὀνόματα παρείχοντο σπανιώτερον ἀδιαφόρως εἰς δούλους, καὶ μόνον νόμοι τινὲς ἀπηγό-

ρευον τὴν ὀνομασίαν δούλων δι' ὀρισμένων τινῶν ὀνομάτων. Οὕτως οἱ Ἀθηναῖοι οὐδέποτε ὀνόμαζον δούλους διὰ τῶν σεπτῶν ὀνομάτων τοῦ Ἀρμοδίου καὶ τοῦ Ἀριστογείτονος, καὶ οἱ ἄλλοι δ' "Ελληνες μόνον σπανίως ἐπέτρεπον τὴν ὀνομασίαν ἀνδραπόδων διὰ κλήσεων ἔχουσιν σχέσιν πρὸς ὀνόματα θεῶν καὶ τὰς ἐορτάς αὐτῶν. Ἐννοεῖται δέ, ὅτι τὰ ὀνόματα τῶν δούλων ἐξελέγοντο παρὰ τῶν κυρίων αὐτῶν καθ' ὃν τρόπον εἰς τῶν ἡρώων τῶν Ἀθλίων τοῦ Βίκτωρος Οὐγῶ εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ μετονομάζῃ Σοφίας πάσας τὰς εἰς τὴν ὑπῆσιν αὐτοῦ εἰσερχομένας θεραπαινίδας.

Διὰ τοιούτου ἐξευτελιζόντες οἱ ἀρχαῖοι "Ελληνες χλευασμοῦ τὰ ὀνόματα τῶν ἐθνῶν, ἐξ ὧν ἐστρατολογοῦντο τὰνδράποδα, ὅχι μικροτέρων ἐδείκνυνον περιφρόνησιν πρὸς αὐτὰ ἐκείνα τὰ ἔθνη καὶ τὰλλα ὅσα ἐθεωροῦντο ξένα τοῦ ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Χαρακτηριστικὴ δὲ εἶνε ἡ ὀνομασία ἐκείνη τοῦ βαρβάρου, ἥτις, σημαίνουσα πρῶτον τὸν ψελλίζοντ' ἀκατανόητα, τὸν βατταρίζοντα φθόγγους διαστρόφους κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν εὐφώνον ἐλληνικὴν γλῶσσαν, μετέστη ἔπειτα ἀπὸ τῆς γλωσσικῆς ἐννοίας εἰς τὴν σημασίαν αὐτῆς τῆς ἀντικειμένης πρὸς τὸν ὑψηλότερον καὶ εὐγενέστερον ἐλληνικὸν πολιτισμὸν ταπεινότηρας καταστάσεως τῶν ἐξω τῆς σφαίρας αὐτοῦ κειμένων ἐθνῶν.

Ἡθελεν ἀποβῆ ὑπὲρ τὸ προσῆκον μέτρον μακρὸς ὁ λόγος, ἂν ἐπεχείρουν ἐνταῦθα διὰ πολλῶν νάναγράψω τὰ κακὰ, ὅσα προσέγραψον οἱ "Ελληνες εἰς τὰ ὑπ' αὐτῶν θεωρούμενα καὶ λεγόμενα βάρβαρα ἔθνη. Ἀλλ' ἀρκοῦσιν ὀλίγα, ἰδίως ἐκ τῶν παροιμιολογῶν ἐκλελεγμένα παραδείγματα, ὅπως φανῇ πόσον συνήθης ἦτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡμῶν προγόνους ὁ ὀνειδισμὸς ξένων ἐθνῶν.

Ὡς πονηροὶ καὶ δεινοὶ περὶ τὸ πλέκειν μηχανὰς καὶ κακουργεῖσθαι ἐφύγοντο οἱ Αἰγύπτιοι, σύντροφοι δ' αὐτῶν ἐν τῇ πονηρίᾳ ἐτάσσοντο οἱ Λυδοὶ καὶ οἱ Κῆρες, διὸ καὶ ἡ παροιμία

Λυδοὶ πονηροὶ, δεῦτεροι δ' Αἰγύπτιοι,
τρίτοι δὲ πάντων Κῆρες ἐξωλέσταντο.

Τὴν δ' ἐπὶ πανουργίᾳ καὶ φιλοψευδίᾳ δυσφημίαν τῶν Κερῶν ἐμφαίνει καὶ ἡ παροιμία *Πρὸς Κῆρα καρίζεις, ἀνάλογος οὖσα τοῦ Πρὸς Κρητὰ κρητίζεις*. Ἄλλως δὲ διὰ τὸ ἐν Ἑλλάδι πλῆθος Κερῶν δούλων οἱ "Ελληνες τοὺς Κῆρας ἐθεώρουν ὡς ὄντα εὐτελεῖ καὶ ἀνάξια λόγου, καὶ μετεχειρίζοντο περὶ αὐτῶν τὰς παροιμιακὰς ἐκφράσεις *Ἐν Καρὸς μοῖρα, ἐν Καρὸς αἴση, ἐν Καρὶ τὸν κίνδυνον*. Οἱ δὲ Λυδοὶ, οὕς εἶδομεν ἥδη ἀνωτέρω συναριθμουμένους μετὰ τῶν Αἰγυπτίων ἐπὶ κακομηχανίᾳ, καὶ ἄλλως ὑβρίζοντο, καὶ τὸ ὄνομ' αὐτῶν ἐθεωρεῖτο παρ' "Ελλήσιν ὡς σημαίνειν ἄλλοτε μὲν τοὺς μωροκλέπτας, ἄλλοτε δὲ τοὺς κηπῆλους καὶ ἄλλοτε τοὺς ἀκολάστους. Πονηροὶ δ' ἐλογίζοντο καὶ οἱ Κίλικες οἱ κατὰ τὰ νότια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας οἰκοῦντες, καὶ

Κιλίκιος ὄλεθρος ἐλέγετο ἐπὶ τῶν κακοποιῶν, ὡς καὶ *ἐγκιλικίεσθαι* ὀνομάζετο τὸ κακοθηεῖσθαι καὶ κακοποιεῖν. Ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν μικρασιατικῶν λαῶν οἱ μὲν Φρύγες ἐθεωροῦντο ὡς δούλοι νωθροὶ καὶ νωχελεῖς, τὴν δὲ χειρίστην φήμην εἶχον οἱ Καππάδοκες, ὡς θά ἴδωμεν κατωτέρω. Τῶν δὲ λοιπῶν λαῶν τῆς Ἀσίας ἐπὶ ἀπιστίᾳ μὲν καὶ πανουργίᾳ κατηγοροῦντο οἱ Σύροι καὶ οἱ Φοίνικες, ἐξ οὗ καὶ αἱ παροιμίαι *Σύροι πρὸς Φοινίκας καὶ Φοινίκων συνθῆκαι*, ἐπὶ φιλοψευδίᾳ δὲ οἱ Ἀραβες.

Ἐφέρετο μάλιστα περὶ τῶν Ἀράβων καὶ μῦθος, ἐξηγῶν τὸν λόγον τοῦ ἐλαττώματος τούτου τῶν Ἀράβων. Ἐμβολῶν ποτε εἰς ἄμαξιν ὁ Ἑρμῆς, καθ' ὃ λέγει ὁ μῦθος, ψεύσματα καὶ πανουργίας, περιώδευσεν τὸν κόσμον. Ἀλλ' ὅτε κατήντησεν εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀράβων, συνετρίβη ἡ ἄμαξα καὶ ἐξεχύθησαν τὰ φορτία αὐτῆς, ἅτινα ἐκράτησαν παρ' ἐκυτοῖς οἱ Ἀραβες. Ἐπὶ ἀθροῦ δὲ διαίτη κατηγοροῦντο οἱ Μῆδοι, καὶ διὰ τοῦτο *Μηδικὴ τράπεζα* ἐσήμαινε τὴν μετὰ περιστῆς τρυφῆς παρεσκευασμένην. Ἐπὶ τρυφῇ δὲ περιβόητοι ἦσαν καὶ οἱ Τυρρηνοὶ, διὸ *τυρρηικὸν σανδάλιον* ἐλέγετο ἐπὶ τοῦ πολυτελοῦς· τὸ αὐτὸ δ' ἔθνος ἦτο περιβόητον καὶ ὡς πειρατικὸν ἐκ τῶν χρόνων τῆς τυρρηνικῆς θαλασσοκρατίας, ἥς λείψανον εἶνε καὶ ἡ ὀνομασία τοῦ δυτικοῦ πελάγους τοῦ περιβρέχοντος τὴν Ἰταλίαν, καλουμένου Τυρρηνικοῦ. Τοὺς δὲ Σκύθας ἐψέγον οἱ "Ελληνες κυρίως μὲν ὡς ἀκρατοπότας καὶ ἀμυστὶ πίνοντας, ἀλλὰ καὶ ὡς δολίους, ἐν μὲν τῷ φανερῷ ἀπωθοιζομένους τι δῆθεν καὶ ἀποκρύοντας, κρύφα δ' ἐπιεμένους αὐτοῦ· ἐντεῦθεν δ' ἐπήγασαν καὶ αἱ παροιμίαι *Ὁ Σκύθης τὸν ἵππον ἢ Ὁ Σκύθης τὸν ὄνον*. Τῶν δύο δὲ σκυθικῶν κακῶν ἡ ἀκρατοποσία ἐθεωρεῖτο οὐχ ἥττον ἐλαττώμα καὶ τῶν Θρακῶν, παρ' οἷς καὶ ἴδιον ποτήριον ὑπῆρχεν, ἡ *ἄμυστις*, οὕτω καλουμένη, διότι ἐξ αὐτῆς ἀμυστὶ ἐπίνετο ἢ μᾶλλον ἐξελάπτετο, ἥτοι ἐπὶ τὸ κτηνωδέστερον ἐξεροφάτο, ὁ οἶνος. Καὶ ἐπὶ ἀπιστίᾳ δὲ καὶ ἐπιорκίᾳ δυσφημοὶ ἦσαν οἱ Θραῖες, ὡς καὶ ἄλλο συγγενὲς τῶν Ἑλλήνων φύλον, οἱ Λειβήθριοι τῆς Πιερίδας, ἐπὶ ἀμυσίᾳ.

Ἀλλὰ δὲν ἤρουν αἱ τοιαῦται μεγάλαι ἐθνικαὶ ἀντιθέσεις. Μὴ ἡ ἑλλειψὶς πολιτικῆς ἐνότητος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις "Ελλήσιν δὲν ἐχώριζεν αὐτοὺς ἐκείνους εἰς διακεκριμένους ἀπ' ἀλλήλων πολιτείας ἔχουσας ἴδιον πολιτικὸν βίον καὶ ἴδια συμφέροντα; Ἀλλ' ἡ πολιτικὴ ἔχθρα ἤγχιεν εἰς παντοῖα μεταξὺ τῶν πόλεων μίσση, καὶ τὸ σκῶμμα καθίστανε πικρόχολον τὴν γλῶσσαν τῶν Ἑλλήνων πολλὰκις ἐναντίον αὐτῶν τῶν ὁμοφύλων. Ἡ ἀρχαία κωμωδία, τὸ ἀρχαῖον ἐπίγραμμα καὶ ἡ ἀρχαία παροιμιολογία διεφύλαξεν ἡμῖν τρανὰ δείγματα τῆς τοιαύτης ἐχθροπραθείας ἐλληνικῶν πόλεων κατ' ἀλλήλων.

Ὀλίγα ἐκ πολλῶν παραδείγματα θέλουσιν ἀρκέσει πρὸς ἐπίδειξιν τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις "Ελλήσιν ἐθνικῶν τούτων

ὑβρεων. Τὰ εἰς πάντας γνωστότατα ἐρ' ὑβρεῖ τῶν τοιούτων ἐθνικῶν ἀρχαίων πόλεων εἶνε τὰ τῶν κατοίκων τῶν ἐν Θράκῃ Ἀβδήρων καὶ τῆς ἐν Ἰταλίᾳ ἐλληνικῆς ἀποικίας Συβάρεως. Τίς δὲν γνωρίζει τὴν πολυθρύλητον ἀβδηριτικὴν μωρίαν, ἐξ ἧς ἡ νεωτέρα ἐλληνικὴ λογοτεχνία ἐπλασε καὶ νέαν λέξιν, τὸν ἀβδηριτισμὸν, καὶ τίς ἀγνοεῖ τὸν περιώνυμον συβαριτικὸν βίον, τὴν δίκαιαν ἐκείνην τῶν κατοίκων τῆς Συβάρεως τὴν τρυφηλὴν καὶ μαλακὴν, ἥτις ἤγαγεν εἰς τὴν ὑπὸ τῶν γενναίων Κροτωνιατῶν τῶν τρεφόντων ἀθλητὰς, οἷος ὁ πολὺς Μίλων, καταστροφὴν τῆς πόλεως ἐν ἔτει 511 π.Χ.; Συβαρίτης εἶχε καταντήσῃ νὰ σημαίνει παρ' ἀρχαίοις τὸν τρυφηλόν, καὶ Σύβαρις ἦτο λέξις συνώνυμος πρὸς ὑβριν ἄμα καὶ τρυφήν. *Συβάριδος μεστοὶ ἦσαν* ἔγραψεν ὁ Φιλόστρατος ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀπολλωνίου, θέλων νὰ εἴπῃ περὶ ἀνθρώπων μέχρι μυελοῦ τῶν ὀστέων διεφθαρμένων ὑπὸ τρυφῆς καὶ ἀλαζονείας. Οὐχ ἥττον δὲ τοῦ ἀβδηριτισμοῦ καὶ τοῦ συβαριτισμοῦ εἶνε γνωστός ὁ σολοικισμός. Εἶνε δὲ σολοικισμός κυρίως τὸ γλωσσικόν, ἰδίως τὸ περὶ τὴν σύνταξιν ἀμάρτημα, ἀλλ' ἀπὸ τῆς γλώσσης μετεφέρθη ἡ λέξις καὶ εἰς ἄλλα, ἠθικὰ παραπτώματα, καὶ διὰ τοῦτο βλέπομεν νὰ γίνηται χρῆσις τῶν φράσεων *βίων σολοικισμοὶ καὶ σολοικισμοὶ τῶν ἡδονῶν*. Ἐντεῦθεν δύναται τις νὰ σολοικίῃ ὅχι μόνον διὰ τῆς γλώσσης, ἀλλὰ καὶ τῇ χειρί. Ἀλλὰ καὶ τῆς λέξεως ταύτης ἡ ἀρχὴ προῆλθεν ἐκ τοπικῆς ἀφορμῆς διὰ τὸ περὶ τὴν ἐλληνικὴν βραχὲρὴ γλῶσσαν τῶν κατοίκων τῶν Σόλων τῆς Κιλικίας.

Οὐδ' εἶχον γεῖναι ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν Ἑλλήνων παροιμιακὰ μόνον τῶν Ἀβδήρων, τῆς Συβάρεως καὶ τῶν Σόλων τὰ ὀνόματα. Ἡ Ἀβυδὸς τῆς Θράκης, ἥς τὸ ὄνομα ὑπεμνήθη διὰ λογοπαίγνιον τὸ τῆς ἀβύσσου, ἐγένετο συχνὰ ἀφορμὴ σκωμμάτων. Ἡ γηραιά ἐταῖρα Σινώπη ἀπεκλήθη Ἀβυδὸς. Ὁ Ἀριστοφάνης Ἀβυδοκόμην ὀνόμασε τινα συκοφαντὴν διὰ τὴν κακὴν συνήθειαν ἣν εἶχον οἱ Ἀβυδηνοὶ νὰ συκοφαντῶσι τοὺς ξένους. Ἀλλὰ καὶ οἱ οὕτως ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς Ἀβύδου κακολογούμενοι ἄλλοι "Ελληνες ἀνταπέδωκαν εἰς αὐτοὺς τὰ ἴσα, ὀνομάζοντες Ἀβυδητὸν ἐπιφόρημα πᾶν τὸ ἀηδές. Περιέργος δὲ εἶνε ἡ ὑπὸ τῶν παροιμιολογῶν φερόμενη ἐρμηναία ταύτης τῆς παροιμιακῆς φράσεως. Λέγουσι δὲ ἄρα δὴ, ὅτι οἱ Ἀβυδηνοὶ εἶχον τὸ ἔθος νὰ φέρωσι μετὰ τὸ δεῖπνον καὶ τὰς σπονδὰς πρὸς τοὺς εὐχωρουμένους τὰ νήπια αὐτῶν μετὰ τῶν τιτθῶν. Ἀλλὰ τὸ Ἀβυδητὸν ἐκεῖνο ἐπιφόρημα τῶν κρυυαζόντων παίδων καὶ τῶν θερμωσῶν τιτθῶν καθίστατο ἀληθῶς ἀηδὲς εἰς τοὺς μετασχόντας ἀβυδηνοῦ γεύματος.

Ὅχι δ' ὀλίγον ἐμπαικτικὸν ἦτο τὸ ὄνομα τῶν Ὀζολῶν ἐπιλεγομένων Λοκρῶν. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι αὐτοὶ οἱ Ὀζόλοι ἔλεγον τὸ ὄνομα αὐτῶν προσερχόμενον ἐκ τοῦ ὕψους, σημαίνοντος τὸν

κλάδον, ὑπῆρχον δὲ καὶ οἱ νομίζοντες, ὅτι ὠνομάσθησαν οὕτως ἐκ τοῦ Νέσσου ἢ τοῦ Πύθωνος, ἐκβρασθέντων ὑπὸ τῆς θαλάσσης καὶ σαπέντων κατὰ τὰς λοκρικὰς ἀκτὰς. Ἀλλ' οἱ περισσότεροι τῶν ἀρχαίων ἐπίστευον, ὅτι τὸ ὄνομα εἶχον οἱ Λοκροὶ ἀπὸ τῶν κωδίων καὶ τῶν τραγεῶν ἃς ἐφόρουσαν καὶ ὡς τὸ πλεῖστον συνόντες αἰπολίοις καὶ γινόμενοι δυσώδεις. Εἶχε λοιπὸν, καθὼς φαίνεται, ἡ κάππα τῶν τῆν δυσωδίαν. Τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι οἱ Ἀμφισσεῖς, οἵτινες ἐτάσσοντο εἰς τοὺς Ὀζόλας Λοκρούς, ἀπεφάσισαν, αἰσχυρόμενοι ἐπὶ τῷ ὀνόματι, νὰ μεταστῶσιν εἰς τοὺς Αἰτωλοὺς διὰ νὰ μὴ ὄζωσι μετὰ τῶν Λοκρῶν.

Ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀρκάδες κατέστησαν δυσώνυμοι ἐνεκα τοῦ ἔθους νὰ προσφέρωσιν εἰς τοὺς ξένους τὰς μισθοφορικὰς αὐτῶν ὑπηρεσίας ὡς στρατιῶται, ἰδίως ἀπὸ τοῦ τετάρτου αἰῶνος πρὸ Χριστοῦ. Διὰ τοῦτο κατήντησε παροιμιακὴ ἡ φράσις Ἀρκάδας μιμούμενοι, σημαίνουσα τοὺς χάριν ἄλλων πονοῦντας.

Ἐκ δὲ τῶν ἄλλων ἐλληνικῶν ἐθνῶν δύο κυρίως ἐσκόπουντο. Καὶ πρῶτον μὲν οἱ Δωριεῖς τῆς κατὰ τὴν ἡπειρωτικὴν Ἑλλάδα δωρικῆς τριπόλεως ἢ τετραπόλεως, οἵτινες διὰ τὴν πτωχείαν, εἰς ἣν ἦγε τὸ πετρῶδες αὐτῶν καὶ ἄκαρπον ἔδαφος, ἐπωνομάζοντο χλευαστικῶς Λιμοδωριεῖς. Περίεργος δὲ εἶνε ὁ παροιμιώδης ἀπὸ τῆς χλευασμὸς τῶν Βοιωτῶν ὡς ἀπαιδεύτων καὶ ἐξικρέτως ἀδικοθέντων ὑπὸ τῆς φύσεως διὰ δυσνοίας. Καὶ ἀρκούσα μὲν ἀπάντησις εἰς τὴν τοιαύτην κατασυκοφάντησιν τῶν Βοιωτῶν εἶνε ὀνόματα οἷα τὰ τοῦ Ἡσιόδου καὶ Πινδάρου καὶ Πλουτάρχου, τοῦ Πελοπίδου καὶ τοῦ Ἐπαμεινώνδου, καὶ ἡ ἐξαίρετος καλλιτεχνικὴ ἐπίδοσις τῶν Βοιωτῶν, ἣν μνηστεύουσι τὰ ἐξ ὀπτιῆς γῆς εἰδώλια τῆς Τανάγρας. Ἀλλὰ τοὺς Βοιωτοὺς ἐβλαπτεν ὅπως δὴ ποτε ἡ γειτονία τῶν Ἀθηναίων, οὐκ ὀλίγον βεβαίως συντελεσάντων εἰς διακωμῶδισιν τῶν ἀτυχῶν γειτόνων. Οὕτως ἐφέροντο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις αἱ παροιμίαι **Βοιωτίων οὗς καὶ Βοιωτία** ὡς ἐπὶ τῶν ἀπαιδεύτων καὶ ἀγροίκων καὶ ἀναισθητῶν, τῶν δυσπαθῶς ἐχόντων πρὸς τὸ κάλλος τοῦ λόγου. Ὁ Ρόδιος ποιητὴς Ἀνταγόρας, ἀναγινώσκων ποτ' ἐν Θήβαις δημοσίᾳ τὴν Θηβαΐδα του, εὗρισκε τὸσον ἀπαθεῖς τοὺς ἀκροατάς, ὥστε δι' οὐδενὸς σημείου εἰδεῖν κνυον τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῶν καὶ τὴν εὐαρέσκειαν. Θυμωθεὶς λοιπὸν ἐκλείπει τὸ βιβλίον εἰπὼν «εἰκότως καλεῖσθε Βοιωτοί· βρῶν γὰρ ὧτα ἔχετε». Ἀλλ' ἐπταίων ἄρα γε οἱ συμπατριῶται τοῦ Ἡσιόδου καὶ τοῦ Πινδάρου ἢ ἡ Θηβαίς τοῦ Ἀνταγόρα; Ὑπὸ τοιούτου ὅρους, προχωροῦσης τῆς πανελληνίου κατὰ τῶν Βοιωτῶν δυσφημίας, **Βοιωτίος** νοῦς κατήντησε νὰ σημαίνῃ τὸν βλακῶδη, καὶ ὁ Λουκιανὸς δὲν ὠκνησε νὰ παραστήσῃ αὐτὸν τὸν Δία λέγοντα πρὸς τὸν Ἡρακλέα «Ἡράκλειε, ὦ Ἡράκλειε, ἀγροίκον τοῦτ' εἶρηκας καὶ δεινῶς Βοιωτίον». Ἀφ' οὗ δὲ τὰ τοιαῦτα ἐλέγοντο περὶ τῶν Βοιω-

τῶν παρ' ἄλλων Ἑλλήνων, δὲν θάπορῃ-σωμεν βέβαια βλέποντες προεξάρχοντας ἐν τῇ δυσφημίᾳ αὐτῶν τοὺς κωμικοὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸν μὲν Κρατῖνον καλοῦντ' αὐτοὺς **Συνοβιωτοὺς**, τὸν δὲ Ἀριστοφάνην παίζοντα μὲ τὰς λέξεις **βόες καὶ Βοιωτίοι**.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων συλλήθοντο ἐψέγοντο ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων ἐπὶ ὠρισμέναις κακίαις, οἱ Θεσσαλοὶ ἐπὶ ἐπιτορξίᾳ καὶ ἀπιστίᾳ, οἱ Κρητῆς ἐπὶ φιλοφροσύνῃ καὶ ἀκολασίᾳ, οἱ Ἰωνεῖς ἐπὶ ἀσελγείᾳ ἐκφαινόμενη δι' ἀσέμνου γέλωτος, οἱ Λέσβιοι ὁμοίως ἐπὶ ἀσελγείᾳ, οἱ Σικελιώται ἐπὶ ταῖς τρυφηλαῖς τραπέζαις, αἱ Θεσσαλίδες ἐπὶ τῇ μαγγανείᾳ.

[Ἐπεταὶ συνέχεια]

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ

ΕΡΝΕΣΤΟΣ ΚΟΥΡΤΙΟΣ

Λάμπει δὲ οἱ κλέος
ἐν ἐνάνορι Αὐθοῦ Πέλοπος ἀποικία.
Πινδαρος

Χίλια καὶ ἑκατὸν καὶ ἐβδομήκοντα ἔτη εἶχον παρέλθει, ἀφότου τοῦ πρώτου Ὀλυμπίονικου τοῦ ὀνόμα εἶχεν ἀναγραφῇ εἰς τὰς στήλας τῶν νικητῶν τοῦ ἱερωτάτου τῶν πανελληνίων ἀγώνων. Ἦτο τὸ τριακοσιστόν καὶ ἐννενηκστόν καὶ τέταρτον σωτήριον ἔτος καὶ τῆς Ἑλλάδος ἦρχεν ὁ ἐν Βυζαντίῳ ἐδρεύων χριστιανὸς βασιλεὺς Θεοδόσιος ὁ Α'. Ὁ ἀρχαῖος κόσμος ἐφθανε τὸ ἔσχατον τοῦ βίου του τέρμα. Οἱ ἀρχαῖοι θεοὶ ἀπέθνησκον. Σιγηλαὶ δὲ αἱ πάνσεμνοι μορφαὶ τοῦ πανθέου τῆς Ἑλλάδος ἠτένιζον πρὸς τὸν ἐρημούμενον χῶρον ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν ἀετωμάτων τῶν ναῶν, ἀπὸ τῶν ὑπερηφάνων βάθρων τῶν ἀγαλμάτων, ἀπὸ τῶν καλλιμαρμάρων στοῶν, ἀπὸ παντός ἱεροῦ εἶδους τοῦ περιβόλου τῆς Ἀλτεως.

Ζοφῶδες σκότος ἐπεκάθησεν ἑκτοτε ἐπὶ τῶν θυμαστῶν ἐκείνων τόπων, ὧν τὴν μακραιωνά ἱστορίαν μυστηριωδῶς ψιθυρίζει ἀκόμη τὸ βαθὺ τοῦ παρχαρέοντος Ἀλφειοῦ

ῥεῦμα μόνον καὶ τοῦ Κλαδέου τὸ ἤρεμον νῆμα καὶ τὰ πυκνὰ φυλλώματα τοῦ βαθυσκέιου ἄλσους τοῦ Κρονίου.

Τὰ σεμνώματα τῶν ἀθανάτων τῆς Ἑλλάδος θεῶν ἐκρύβην τὰ ἱερὰ αὐτῶν πρόσωπα εἰς τὴν γῆν καὶ οἱ μόνον ἀμίναντο ἀπὸ τοσαύτης βεβηλώσεως μέιναντες, οἱ ἀείζωοι τῆς χώρας πεταμοί, τῶν θεῶν οἱ παλαιότατοι συγγενεῖς καὶ θυαίμονες ἐπεμελήθησαν μετὰ τρυφερᾶς στοργῆς νὰ κρύψωσιν εἰς βαθύν, ἀφανῆ ἀπὸ τῶν ὁμμάτων πικρῶν ἐχθρῶν τάφον τὰ παντοιοτρόπως αἰκισθέντα ἐκείνων σώματα.

Ἀνωθεν μόνον ἡ πεφιλημένη γῆ ἐστέναζεν αἰῶνας μακρούς, ἀναμένουσα

εὖτ' ἂν θρασυμάχανος ἐλθὼν

Ἡρακλῆς, σεμνὸν θάλας Ἀλκαῖδαν, πατρί ἑορτάν τε κτίσῃ πλειστόμυβρον τεθμόν τε μέγιστον ἀέθλων.

Καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἦλθεν. Ὄταν οἱ φθονεροὶ ὀφθαλμοὶ ἀπέστησαν καὶ ὁ χρόνος τῆς φοβερᾶς δοκιμασίας παρῆλθεν, ἐνεφανίσθη ὁ νέος Ἡρακλῆς, οὐχὶ ὁ θρασυμήχανος, ὁ τὴν λεοντὴν περιβεβλημένος καὶ τὸ ῥόπαλον φέρων Ἀλκείδης, ἀλλ' ὁ ἥρωας ὁ μετὰ τῶν Μουσῶν ἐν τῷ Ὀλύμπῳ ἀναστρεφόμενος καὶ ὑπὸ τοὺς ἦχους τῆς περικαλλοῦς τοῦ Ἀπόλλωνος φόρμιγγος τερπόμενος.

Εἶνε ἀνάγκη νὰ εἰπώμεν ὅτι ὁ νέος οὗτος Ἡρακλῆς, ὅστις ὡς σφριγῶν νεανίας ἐπάτει τῆς μόλις ἀπελευθερωθείσης Ἑλλάδος τὸ ἔδαφος, ζητῶν ἐν αὐτῇ τότε τῆς ἀρετῆς τὴν ὁδόν, ὁ ἐν τῷ τέρματι τοῦ σταδίου νῦν ἀποθεοῦμενος ἥρωας εἶνε ὁ Κούρτιος;

Τὸ 1837 εὐμενὴς τύχη ὠδήγει εἰς τὴν χώραν τῶν πόθων του τὸν νεαρὸν ἐπιστήμονα παρὰ τὸ πλεῖρον τοῦ ἐμπνευσμένου ποιητοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ φίλου τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, τοῦ Ἐμμανουὴλ Γκαϊμπελ. Εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φιλοσόφου Μπράνδης, διδασκάλου τοῦ πλήρους ἐλπίδων νεαροῦ βασιλέως τῆς Ἑλλάδος, συνητήθησαν ἐν Ἀθήναις. Ὁ φιλόσοφος, ὁ ἱστορικὸς καὶ ὁ ποιητὴς ἐτρέφοντο ἐκ τοῦ θυμασμοῦ καὶ τοῦ ἔρωτος πρὸς τὴν ἀναγεννωμένην ἡμῶν πατρίδα, μεστὴν ἔτι ῥώμης νεανικῆς καὶ ἀπαστράπτουσαν τὸ κάλλος τῆς χρυσῆς ἐλπίδος. «Τώρα μόλις ἀναγνωρίζω τὴν ἀξίαν σας, ὦ ἀρχαῖοι, ἀφότου ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ σας ἐδάφους βαδίζω· ζῶσα παρὰ τὸ πλεῖρόν μου παρέρχεται ἡ σεπτὴ χορεία πεφιλημένων προσώπων». Οὕτως ἐβῆλλον ὁμοῦ τότε οἱ νεαροὶ φίλοι ὁμοῦ, ὁ ἐνθους ἐρευνητὴς τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ ἐμπνευσμένος αὐτῆς ποιητὴς. Ποιητὴς ἦτο καὶ ὁ Κούρτιος καὶ τῶν Μουσῶν ἡ χάρις καὶ ἀγλαΐα δὲν ἐγκατέλιπε ποτὲ πλέον ἑκτοτε τὸν τετιμημένον αὐτῶν φίλον. Τὸ «ἀπερίγραπτον θέληγτρον», ὅπερ κατὰ τὴν ἰδίαν ὁμολογίαν ἐπροξένησε πάντοτε εἰς τὸν εὐκλεῆ ἄνδρα ἢ μετὰ τῶν λιθίνων μνημείων καὶ γραπτῶν παραδόσεων τῆς Ἑλλάδος ἀναστροφή, λέξις ἥς τὸ βάθος δύναται νὰ ἐννοήσῃ μόνον ἐκεῖνος, ὅστις ἀπλήστως ἐγείθη τῶν ἀπεριγράπτου